

قدم اول تخلیه نفس شناخت قوی‌ترین فجور در خود و مبارزه با آن است

آیت الله قرهی گفت: راه تخلیه این است که در ابتدا بداند که واقعاً کدام عمل زشت، الان در درونش قوی‌تر است و بعد اول از همه، با آن مبارزه کند.

آیت الله قرهی گفت: راه تخلیه این است که در ابتدا بداند که واقعاً کدام عمل زشت، الان در درونش قوی‌تر است و بعد اول از همه، با آن مبارزه کند.

۱- شناخت فجور

اولیاء خدا می‌فرمایند: بعد از آن، باید متوجه این مطلب شود که کدام یک از این فجور در وجود او، قوی است؟ - این‌ها را فعلاً فهرست‌وار بیان می‌کنیم تا این‌شاءالله بعدها شرح آن‌ها را تک تک بیان کنیم - چون فجور در وجود انسان‌ها هست، منتها گاهی یک فجور در یکی ضعیف و در دیگری، قوی است. مثلاً امکان دارد یک کسی نعوذبالله در بعد حسادت خیلی قوی باشد. اما یکی نعوذبالله نتواند چشم خود را کنترل کند و مدام به نامحرم نگاه کند. یا یکی نتواند زبان خود را کنترل کند، غیبت کند، تهمت بزند و ...؛ یعنی اختیار زبانش در دستش نباشد و در فجور، این عمل، بیشتر در او قوی باشد.

۲- شناخت قوی‌ترین فجور در خود

لذا اول چیزی که اولیاء خدا در باب تخلیه بیان می‌کنند، این است: فجورشناسی، معرفت به فجور و دقت در این که هیچ کسی بهتر از خود انسان، درون خود را نمی‌شناسد. من نعوذبالله به کدام یک از فجور گرفتار هستم؟ کدام عمل زشت در من، قوی‌تر است؟ هیچ کسی، آگاه‌تر از انسان به خودش نیست، مگر اولیاء خدا که آن هم یک عده خاص هستند و مثلشان، مثل پیامبر عظیم‌الشأن هست که فرمودند: «أنا طبيبٌ دوار» و إلا به غیر از آن اولیاء الهی، هیچ احدی آگاه‌تر از خود انسان، به خودش نیست که می‌فهمد الآن مبتلای به کدام مرض هست؟ یا کدام مریضی الآن در وجودش قدرت و قوت گرفته است و در وجودش دارد شعله ایجاد می‌کند؟

لذا در مقام تخلیه، اولیاء خدا بیان فرمودند: اول، شناخت به فجور است و دوم، این که انسان بداند، خودش بهتر از دیگران می‌داند کدام عمل زشت و سیئه در او قوی‌تر است.

اگر انسان این مراحل را خوب درک کند، آن وقت دیگر راه مبارزه با آن فجور را بهتر می‌فهمد. اما کسی که نفهمد، نداند و سردرگم باشد که از کجا شروع کند و اول کدام عمل زشت را از وجودش تخلیه کند، گرفتار خواهد شد. اولیاء خدا بیان فرمودند: چنین کسی گاهی طوری به این عمل زشت و فجری که دارد مبتلا می‌شود که حتی فجور دیگر هم در او قوت می‌گیرند.

لذا انسان اول باید شناخت پیدا کند که وقتی پروردگار عالم فرموده: «فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا»، پس حتماً در درون من هم فجور وجود دارد و بعد متوجه شود که کدام یک از این فجور در من قوی‌تر است؛ چون این فجور، شدت و ضعف دارد. همان‌طور که بیان کردم در یکی یک چیز قوی‌تر است و در کسی دیگر چیز دیگری. یکی خدای ناکرده، گوشش، دائم دنبال این است که غیبت، ترانه‌های مبتذل و ... بشنود. یکی زبانش کار زشت انجام می‌دهد. یکی چشمش، بد، کار می‌کند. یکی فکرش به بیراهه می‌رود.

لذا اولیاء الهی می‌گویند: راه تخلیه این است که در ابتدا بداند که واقعاً کدام عمل زشت، الان در درونش قوی‌تر است و بعد اول از همه، با آن مبارزه کند.

۳- شناخت راه درمان فجور

اما مرحله سوم که اولیاء خدا بیان می‌فرمایند: معرفت و شناخت به چگونه مبارزه کردن است. مثلاً اگر خدای ناکرده یکی چشمش در اختیار خودش نیست و مبتلای به زنا چشم است (به قول امیرالمؤمنین که فرمودند: زنا چشم، نگاه بد است که این، تیری از تیرهای شیطان ملعون هم هست) و متوجه شده که بزرگترین درد و مرض در وجود او این است که نمی‌تواند چشمش را کنترل کند؛ حالا باید بداند چگونه باید با آن مبارزه کند که این هم نکته بسیار مهمی است.

اما اگر راه مبارزه را بلد نباشد و نداند چگونه باید این درد را درمان کند؛ گاهی ناراحت است و توبه می‌کند، اما گاهی دوباره به گناه برمی‌گردد و به تعبیر قرآن کریم و مجید الهی، «مُذَبِّدِينَ» [۱] می‌شود. یک‌بار از گناه خود که همان نگاه بد است، دست می‌کشد، اما بعد از مدتی، می‌بیند ناخودآگاه دوباره به این عمل زشت افتاده است؛ چون ندانسته چطور باید درمان کند.

پس مرحله سوم چگونه درمان کردن است. اگر شما خدای ناکرده یک مریضی جسمی بگیرید، معلوم است که سراغ طبیب می‌روید و طبیب چگونه درمان شدن را به شما می‌گوید و به شما دارو می‌دهد که فلان دارو را در فلان ساعت بخورید و ... لذا اولیاء خدا می‌فرمایند: درد فجور هم درمان دارد و باید راه درمان آن را بلد بود. پس این هم مرحله سوم تخلیه است.

[۱]. نساء / ۱۴۳.